

Laitilan kaupungin keskustan kehittämisen ideakilpailu arkkitehtuurin **korkeakouluopiskelijoille**

Kilpailuohjelma 1.9.2026 – 28.2.2027

Sisällys

1. Tehtävänanto	3
1.1 Kilpailutehtävä	3
1.2 Kilpailuehdotusten sisältö	4
1.3 Vaadittavat palautettavat materiaalit	4
2. Kilpailutekniset tiedot	5
2.1 Kilpailun järjestäjä ja kieli	5
2.2. Osallistuminen	5
2.3 Kilpailuehdotuksen sisäänjättö ja anonymiteetti	5
2.4 Palkinnot	6
2.5 Arviointikriteerit	6
2.6 Arviointiraati	7
2.7 Kilpailuaineisto	7
2.8 Aikataulu	8
2.9 Vierailu paikanpäällä	8
2.10 Kilpailua koskevat kysymykset	9
2.11 Kilpailuehdotusten tekijänoikeudet ja käyttöoikeudet	9
3. Suunnittelualue	9
3.1 Suunnittelualueen raja	9
3.2 Suunnittelualueen yleiskuvaus	10
3.3 Yleiskuvaus Laitilasta	12
3.4 Keskustan kehittyminen ja historia	12
3.5 Keskustan kaupunkirakenne	14
4. Rakennukset	18
5. Lähteet ja lisätiedot	27

1. Tehtävänanto

Laitilan kaupunki järjestää yhteistyössä Julkisivuyhdistys -JSY ry:n ja Las Palmas -hankkeen kanssa Suomen arkkitehti- ja rakennusarkkitehtiopiskelijoille suunnatun ideakilpailun Laitilan keskustan kehittämisestä.

Laitila sijaitsee Varsinais-Suomessa noin 60 km päässä Turusta. Kaupungissa on noin 8 400 asukasta, ja se tunnetaan vahvasta teollisuudesta, maataloudesta sekä pitkästä historiastaan. Laitilan keskusta muodostaa kaupungin kaupallisen ja sosiaalisen sydämen, mutta sen kaupunkikuva kaipaava uudistumista ja vahvistamista.

Kaupungin tavoitteena on kehittää keskustasta viihtyisämpi, kauniimpi, elinvoimaisempi ja houkuttelevampi ympäristö niin asukkaille, yrittäjille kuin vierailijoillekin. Erityisesti Keskuskadun ja Vihtorinkadun varrella useiden rakennusten julkisivut ovat päässeet huonoon kuntoon, mikä heikentää keskustan yleisilmettä. Alueen rakennuskanta on monimuotoinen ja sisältää eri aikakausien kerrostumia, joiden arvoja tulee tunnistaa ja hyödyntää osana tulevaisuuden kehittämistä.

1.1 Kilpailutehtävä

Kilpailun tehtävänä on esittää ideatasoisia ratkaisuja Laitilan keskustan kaupunkitilan ja katukuvan kehittämiseksi. Suunnitteluala käsittää Keskuskadun, Vihtorinkadun sekä torialueen ympäristöineen.

Kilpailija voi tarkastella suunnittelualuetta kokonaisuutena tai keskittyä valitsemaansa rajattuun kohteeseen tai alueeseen, kuten:

- o yhteen katuun tai kadun osaan
- o torialueeseen
- o yksittäiseen rakennukseen tai rakennusryhmään
- o rakennuksien väliseen tilaan
- o julkisivuihin
- o useamman edellä mainitun osa-alueen muodostamaan kokonaisuuteen.

Kilpailun tavoitteena on vahvistaa seuraavia tekijöitä:

- o kaupunkikuvallista laatua
- o viihtyisyyttä ja elämyksellisyyttä
- o vetovoimaa ja identiteettiä
- o toiminnallisuutta ja kohtaamismahdollisuuksia
- o elinvoimaa ja yritystoiminnan edellytyksiä.

Ideoiden ja ratkaisujen lähtökohtia voi olla erilaisia ja kilpailijat voivat valita sen vapaasti. Niitä voivat olla esimerkiksi kaupunkitilan eheyttäminen, viherrakentaminen, taide, valaistus, tilalliset ratkaisut, uudet käyttötavat tai julkisivujen korjaaminen ja uudistaminen.

Suunnitelmissa tulee kuitenkin ottaa huomioon keskustan liikenteellinen toimivuus sekä alueen kulttuurihistorialliset arvot ja ominaispiirteet.

1.2 Kilpailuehdotusten sisältö

Kilpailuehdotukset tulee toimittaa PDF-muodossa Laitilan kaupungin verkkosivujen kautta osoitteeseen <https://www.laitila.fi/ideakilpailu> viimeistään **28.2.2027**.

Jokaisen kilpailijan tulee täyttää lähtöaineiston mukana toimitettu **osallistujatietolomake**, johon täytetään kilpailijan tiedot ja yhteystiedot.

Kilpailuehdotuksesta tulee laatia ideakartta, jossa tulee esittää selkeästi aluerajaus sekä ideoiden ja kehittämistoimenpiteiden sijainnit ja kohteet. Ideakartta laaditaan kilpailijan valitsemassa mittakaavassa.

Kilpailun visuaaliselle esitystavalle ei aseteta erityisiä vaatimuksia. Ehdotus voidaan esittää ideoiden luonteeseen parhaiten sopivalla tavalla esimerkiksi havainnekuvien, visualisointien, perspektiivikuvien, kaavioiden, julkisivupiirustusten tai muiden esitysmuotojen avulla. Kilpailuehdotus voi myös sisältää teknisiä ratkaisuja esimerkiksi julkisivun korjaamisesta.

Visuaalisen aineiston lisäksi kilpailuehdotuksen tulee sisältää myös sanallinen kuvaus, jossa avataan suunnitelman keskeinen idea, tavoitteet ja ratkaisut. Kuvien ja tekstin tulee muodostaa selkeä kokonaisuus, jonka avulla ehdotuksen sisältö ja tavoiteltu vaikutus välittyvät arviointiraadille.

1.3 Vaadittavat palautettavat materiaalit

1. Osallistujatietolomake (A4, doc)

2. Ideakartta (A3, PDF), jossa esitetään:

- o suunnittelualue tai oma aluerajaus
- o keskeiset kehittämistoimenpiteet ja niiden paikat tai kohteet

3. Kuvat, visualisoinnit ja muut suunnitelmapiirustukset (A3, PDF)

4. Sanallinen suunnitelmaselostus osana suunnitelmapiirustuksia ja/tai erillisenä A3 PDF:nä

Kaikkien edellä mainittujen materiaalien yhteenlaskettu enimmäislaajuus on **8 sivua (A3)**, pois lukien osallistujatietolomake.

Kilpailijan vastuulla on huolehtia, että kaikki aineisto on selkeästi luettavaa ja että ehdotuksen keskeinen idea on ymmärrettävissä pelkästään palautettujen materiaalien perusteella.

2. Kilpailutekniset tiedot

2.1 Kilpailun järjestäjä ja kieli

Kilpailun järjestää Laitilan kaupunki yhteistyössä Julkisivuyhdistys – JSY ry:n ja Las Palmas (Lounaiskulman palvelu- ja matkailuklusteri) -hankkeen kanssa. Las Palmas -hankkeessa toteutetaan BID (Business Improvement District) toimintamallia, joka on Skotlannissa menestyksekkäästi toteutettu pieniin ja keskisuuriin kuntiin kohdistuva kehittämismalli, jossa maantieteellisesti rajatun alueen paikalliset yritykset ja paikalliset toimijat tekevät verkostomaista yhteistyötä yhteisten tavoitteiden eteen. Tavoitteena on lisätä alueen houkuttelevuutta, lisätä kävijöiden määrää alueella, pienentää kuluja (esim. yhteismarkkinoinnilla), luoda positiivista paikallistunnetta, lisätä turvallisuutta ja parantaa vierailijakokemusta. Hankkeen rahoittajina toimivat Varsinais-Suomen liiton, Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) -määräraha sekä Vakka-Suomen kunnat.

Kilpailussa vahvana asiantuntijakumppanina toimii Julkisivuyhdistys – JSY ry, joka on järjestänyt kilpailuja opiskelijoille jo vuodesta 2002 lähtien. Julkisivuyhdistys – JSY ry on vuonna 1995 perustettu aatteellinen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää ja kehittää julkisivujen hyvää esteettistä ja teknistä rakentamistapaa, edistää määräysten ja ohjeiden aikaansaamista sekä käyttökelpoisten rakenneratkaisujen kehittämistä, edistää alan koulutusta, julkaista alaa koskevan tutkimus- ja kehitystyön tuloksia sekä osallistua alan kansainväliseen toimintaan.

Julkisivuyhdistys – JSY ry:n toimintaan voit tutustua osoitteessa <https://julkisivuyhdistys.fi/>.

Laitilan kaupungin nettisivuihin voi tutustua osoitteessa <https://www.laitila.fi/>.

Kilpailukielenä on **Suomi**.

2.2. Osallistuminen

Kilpailuun voivat osallistua Suomen korkeakouluissa kirjoilla olevat arkkitehti- ja rakennusarkkitehtiopiskelijat.

Suoritettujen opintovuosien määrä ei rajoita kilpailuun osallistumista.

Kilpailuun voi osallistua yksilönä tai ryhmässä.

2.3 Kilpailuehdotuksen sisäänjättö ja anonymiteetti

Kilpailuehdotukset ladataan Laitilan kaupungin nettisivuille osoitteeseen <https://www.laitila.fi/ideakilpailu> **28.2.2027 klo 23.59** mennessä. Myöhässä lähetettyjä kilpailuehdotuksia ei huomioida.

Kilpailuehdotuksen jokainen näkymäsivu on varustettava **kilpailuehdotuksen nimellä** ja niissä ei saa esiintyä tekijöiden nimiä tai muita tunnistetietoja. Palautettavan tiedoston tai tiedostojen nimessä tulee myös käyttää kilpailuehdotuksen nimeä. Tiedostonimestä eivät saa ilmetä

osallistujien nimet tai muut tiedot, joiden perusteella osallistujan henkilöllisyys voidaan tunnistaa. Kilpailuehdotuksen ohella on toimitettava osallistujatietolomake, johon osallistuja/t täyttää osallistujien tiedot sekä yhteystiedot.

2.4 Palkinnot

Palkintorahaa on yhteensä jaettavissa 5 000 € ja se jaetaan arvointiraadin mukaan parhaimmaksi koetulla tavalla kilpailuehdotusten arvioimisen yhteydessä. Suuntaa antava ja alustava jako jaettavalla voittosummalle on seuraava:

1. sija: 2 000 €

2. sija: 1 000 €

3.-5. sija: 500 €

6.-10. sija: 100 €

Kilpailun palkinnot ovat veronalaista ansiotuloa saajalleen, jonka tulee itse ilmoittaa tulo verottajalle. Ryhmätyönä laaditussa palkitussa kilpailutyössä palkinto jaetaan tasan ehdotuksen laatijoiden kesken.

Kilpailuun voi osallistua vain yhdellä kilpailuehdotuksella, joka voi sisältää useita ideoita keskustan kehittämiseksi. Palkintojen jaossa otetaan huomioon ehdotusten suuruus, materiaalin määrä sekä ideoiden laatu. Laadukkaasti toteutetut, idealtaan hyvät tai aluerajaukseltaan suuret ehdotukset voivat saada isomman palkintosumman.

2.5 Arvointikriteerit

Arvioinnissa pääpainona on suunnitelmien ideat keskustan kehittämiseksi, ja niiden innovatiivisuus ja toimivuus. Hyvän kilpailutyön katsotaan myös olevan kokonaisvaltaisesti laadukas ja hyvin suunniteltu.

Arvostelussa kiinnitetään huomiota seuraaviin näkökohtiin:

1. Kaupunkikuvallinen laatu

Parantaako idea kaupunkikuvan laatua ja sopiiko se olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön?

2. Elinvoimaisuuden edistäminen

Parantaako idea keskustan vetovoimaisuutta kannustamalla ihmisiä viipymään alueella ja tukeeko se kaupallisia palveluita, tapahtumia tai kaupunkielämää?

3. Käyttäjälähtöisyys ja viihtyisyys

Onko suunnitelma käyttäjälle houkutteleva ja tarjoaako se mahdollisuuksia elämyksille, oleskeluun ja yhteisöllisyyteen?

4. Innovatiivisuus ja luovuus

Sisältääkö suunnitelma uusia näkökulmia ja omaperäisiä ideoita keskustan kehittämiseksi?

5. Paikallisidentiteetin vahvistaminen

Hyödyntääkö idea paikallista historiaa, kulttuuria tai omaleimaisuutta?

2.6 Arviointiraati

Laitilan kaupunki:

Lauri Kattelus, kaupunginjohtaja

Lila Hopia, kaupunkisuunnittelija

Johan Lindholm-Roms, työpäällikkö

Julkisivuyhdistys - JSY ry:

Tomi Hautakangas, Bachelor of Architecture, ARK:sto Oy, JSY:n hallituksen jäsen

Maritta Koivisto, arkkitehti SAFA, Rakennustuoteteollisuus RTT ry, JSY:n hallituksen jäsen

Aapo Räsänen, rakennustekniikan DI, väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto, JSY:n hallituksen vpj

Tampereen ammattikorkeakoulu:

Minna Nyström, Lehtori, Tutkintovastaava, Rakennettu ympäristö ja biotalous

Oulun Yliopisto:

Helka-Liisa Hentilä, TkT, arkkitehti SAFA

Laitilan-Pyhärannan Yrittäjät ry:

Tiina Kontra, Viestintätoimisto Valoa oy perustaja, Laitilan-Pyhärannan Yrittäjät ry:n puheenjohtaja

(Arviointiraati voi vielä mahdollisesti muuttua tai täydentyä.)

2.7 Kilpailuaineisto

Kilpailijoilla on käytössä tämä kilpailuohjelma liitteineen. Kilpailuaineisto on ladattavissa Laitilan kaupungin nettisivuilla osoitteessa <https://www.laitila.fi/ideakilpailu>. Ylimääräisiä suunnittelumateriaaleja voi kysellä lisää ja ne voidaan toimittaa pyynnöstä, jos niitä on saatavilla. Lisätietoa materiaalin pyytämisestä löytyy kohdasta 2.10.

Liitteet:

01 Osallistujatietolomake (docx)

02 Suunnittelualueen raja-alue (pdf)

- 03 Kantakartta (pdf)
- 04 Kantakartta (dwg)
- 05 Ortoilmakuva (pdf)
- 06 Asemakaavakartat ja kaavamääräykset (pdf)
- 07 Valokuvia katutasosta (jpg)
- 08 Drone valokuvia (jpg)
- 09 Kaupunkirakenneanalyysi (pdf)
- 10 Laitilan sanomien kysely keskustan viihtyisyydestä

2.8 Aikataulu

1.9.2026 kilpailuohjelma julkaistaan ja ilmoittautuminen vierailulle aukeaa

10.9.2026 Ilmoittautuminen vierailulle päättyy klo 23.59

19.9 -20.9.2026 Ohjattu vierailu paikanpäällä Laitilassa

31.10.2026 Kysymykset tai pyynnot lisämateriaalista viimeistään lähetetty

28.2.2027 kilpailuehdotusten sisäänjätö sulkeutuu klo 23.59

Kevään 2027 kuluessa tuomaroinnin jälkeen julkistetaan voittajat Laitilassa palkintojenjakotilaisuudessa. Voittajaehdotukset julkaistaan Laitilan kaupungin ja julkisivuyhdistyksen nettisivuilla sekä asetetaan näytille Laitilan kaupungin nettisivuilla, Laitilan kirjastoon ja kaupungintalolle.

Kilpailuun osallistuneille ilmoitetaan kevään tarkemmasta aikataulusta.

2.9 Vierailu paikanpäällä

Osana Laitilan keskustan kehittämisen ideakilpailua kilpailuun osallistuvilla opiskelijoilla on mahdollisuus lähteä tutustumisvierailulle Laitilaan lauantaina 19.9. – sunnuntaina 20.9.2026.

Vierailulla pääsee tutustumaan kilpailualueeseen paikan päällä, kuulemaan paikallisten toimijoiden näkemyksiä Laitilan keskustan kehittämisestä ja hakemaan ideoita oman kilpailuehdotuksesi tueksi. Lisäksi ohjelmaan sisältyy muun muassa vierailu arkkitehtonisesti vaikuttavassa Louhenlinnassa, ohjattu arkkitehtuurikävely Laitilan keskustassa sekä rentoa iltaohjelmaa Laitilan pelisali Viberoomissa. Osallistujille kustannetaan kuljetukset Turusta Laitilaan ja takaisin, majoitus Laitilan Hyvinvointikeskus Poukanvillessä, ruokailut sekä muu ohjelma.

Ilmoittautuminen vierailulle päättyy torstaina **10.9.2026 klo 23.59**. Vierailulle mahtuu 20 ensimmäistä osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä, **varaathan siis paikkasi pian!** Vierailu toteutetaan, mikäli osallistujia on riittävä määrä.

Lisätiedot ja sitovat ilmoittautumiset tämän linkin kautta: [Ilmoittautuminen tutustumisvierailulle Laitilaan](#)

2.10 Kilpailua koskevat kysymykset

Kilpailua koskevat kysymykset voi lähettää **30.10.2026** mennessä Laitilan kaupungin kaupunkisuunnittelijalle sähköpostitse osoitteeseen lila.hopia@laitila.fi. Samaan osoitteeseen ja ajankohtaan mennessä voi myös lähettää pyynnön haluamastaan ylimääräisestä suunnittelumateriaalista.

2.11 Kilpailuehdotusten tekijänoikeudet ja käyttöoikeudet

Kilpailuehdotusten tekijänoikeudet säilyvät niiden laatijoilla. Kilpailun järjestäjällä on kuitenkin oikeus hyödyntää ehdotuksissa esitettyjä yleisiä ideoita, kehittämisperiaatteita ja havaintoja keskustan tulevassa suunnittelussa.

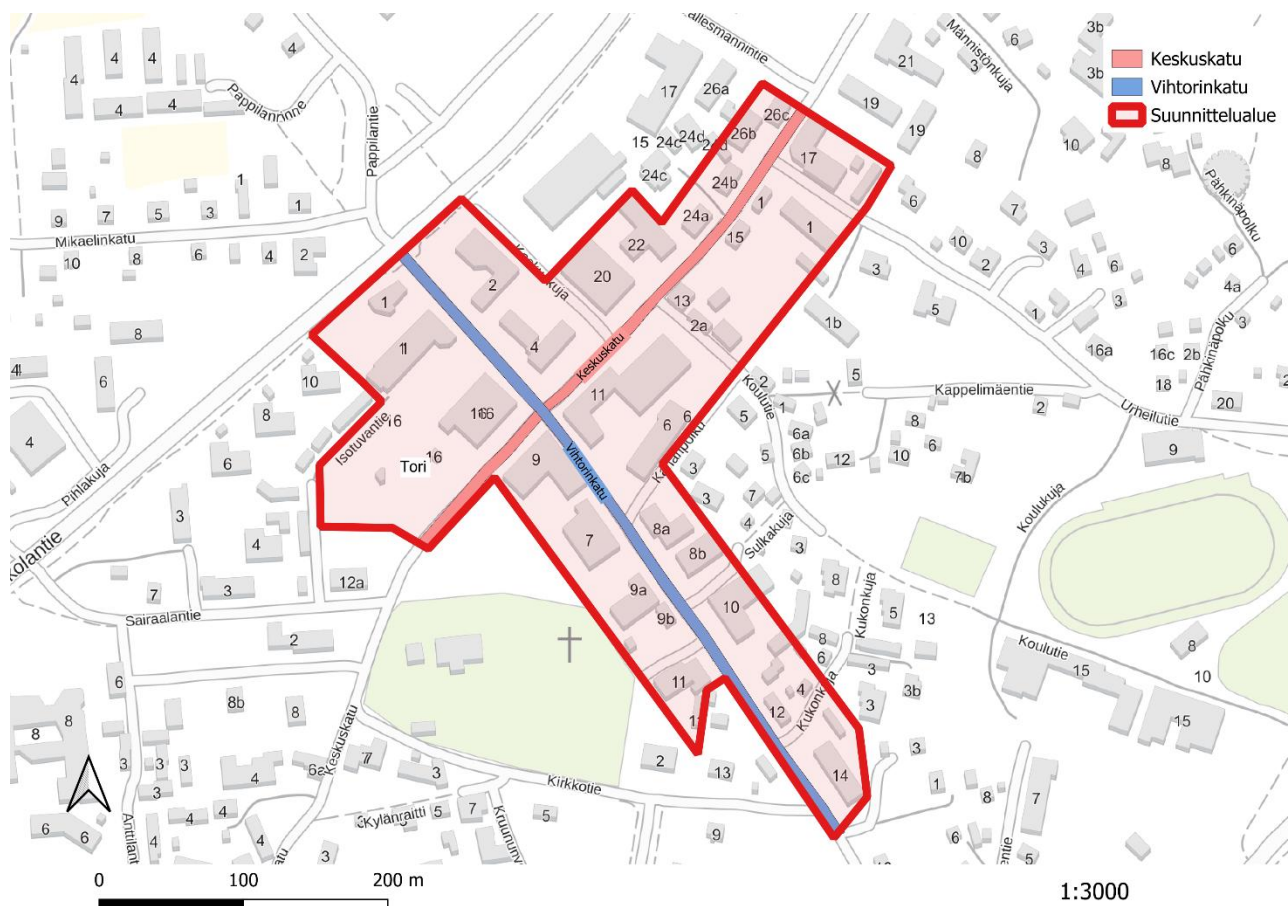
Laitilan kaupungilla ja Julkisivuyhdistyksellä on oikeus käyttää, julkaista, esittää ja arkistoida kilpailuehdotuksia sekä niiden kuvia ja muuta aineistoa kilpailun arviointiin, tuloksista tiedottamiseen, näyttelyihin, verkkoviestintään sekä keskustan kehittämiseen liittyvään valmisteluun. Käytön yhteydessä mainitaan ehdotuksen tekijä tai tekijät hyvän tavan mukaisesti.

Kilpailun järjestäjällä ei ole oikeutta toteuttaa kilpailuehdotusta sellaisenaan tai käyttää sen olennaisia osia jatkosuunnittelussa ilman erillistä sopimusta tekijän kanssa.

3. Suunnittelualue

3.1 Suunnittelualueen rajaus

Suunnittelualueeseen kuuluu Keskuskatu Sahenkulmalta torialueelle ja Vihtorinkatu Kaukolantien risteyksestä Kirkkotien risteykseen. Suunnittelukohteina ovat katujen varsilla olevat liikerakennukset, niiden julkisivut, rakennusten väliin jäävät alueet, katutila sekä torin alue. Suunnittelualue on rajattu seuraavassa kuvassa. Suunnittelualue on noin 8,5 hehtaaria.

Kuva: Suunnittelualueen rajausta Keskuskadulla ja Vihtorinkadulla.

3.2 Suunnittelualueen yleiskuvaus

Suunnittelualue käsittää Laitilan keskustan Keskuskadun, Vihtorinkadun sekä torialueen. Katujen varsille sijoittuu liiketiloja, palveluita ja yrityksiä, ja alue muodostaa kaupungin keskeisen kaupallisen ja sosiaalisen ympäristön. Rakennuskanta on monipuolista ja kerroksellista, ja vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1800-luvulta.

Suunnittelualue rajautuu useisiin keskustan merkittäviin kohteisiin, kuten Pyhän Mikaelin kirkkoon, koulualueeseen, urheilukenttään, vanhaan puutalovaltaiseen asuinalueeseen, kerrostaloihin sekä kaupungintaloon. Keskuskatu ja Vihtorinkatu ovat kaupungin keskeisiä liikenneväyliä ja vilkkaita kulkureittejä, minkä vuoksi niiden kaupunkikuvallinen laatu ja viihtyisyys ovat erityisen tärkeitä.

Kilpailuehdotuksissa toivotaan ratkaisuja, jotka vahvistavat keskustan vetovoimaa ja kannustavat ihmisiä viipymään alueella. Samalla on tärkeää huomioida, millaisen ensivaikutelman keskusta antaa vierailijoille ja ohikulkijoille sekä miten alueen identiteetti ja omaleimaisuus välittyvät kaupunkikuvassa.

Torialue on mukana suunnittelualueessa, koska se on keskeinen osa Laitilan keskustaa ja sen yhteisöllistä elämää. Tori toimii tapahtumien järjestämispaikkana ja kaupunkilaisten kohtaamisympäristönä. Sen läheisyydessä sijaitsevat muun muassa leikkipuisto ja Laitilan Leipä.

Torialue tarjoaa kokonsa ja sijaintinsa puolesta mahdollisuuksia nykyistä monipuolisempaan käyttöön sekä arjen että tapahtumien näkökulmasta.

Kuva: Kuva on otettu Keskuskadulta suunnittelualueen laidalta Sahenkulmalta.

Kuva: Kuvassa on osa Torialueesta.

3.3 Yleiskuvaus Laitilasta

Laitila on noin 8 400 asukkaan kaupunki Varsinais-Suomessa. Kaupunkia kutsutaan usein kylien kaupungiksi, sillä sen alueella on yhteensä 43 kylää. Laitilan seutu on ollut asuttuna jo esihistorialliselta ajalta lähtien, ja alueen pitkä historia näkyy muun muassa runsaissa rautakautisissa arkeologisissa löydöissä.

Laitila tunnetaan vahvasta maataloudesta, aktiivisesta yritystoiminnasta ja monipuolisesta elinkeinorakenteesta. Kaupungissa toimii useita merkittäviä yrityksiä, joista tunnetuimpia on lähellä keskustaa sijaitseva Laitilan Wirvoitusjuomatehdas. Kaupungin strategiassa painotetaan elinvoiman ja yritystoiminnan edellytysten vahvistamista. Tästä syystä myös keskustan kehittäminen nähdään tärkeänä osana kaupungin tulevaisuutta. Vetovoimainen, viihtyisä ja toimiva keskusta tukee sekä paikallista yrittäjyyttä että kaupungin houkuttelevuutta asuin- ja asiointipaikkana.

Laitilan vahvuuksiin kuuluu myös aktiivinen yhteisöllisyys. Kaupunkilaiset osallistuvat usein paikallisiin kehittämishankkeisiin, ja esimerkiksi urheilukentän yhteydessä sijaitseva pesäpallokatsomo on toteutettu suurelta osin talkoovoimin. Yhteisöllisyys näkyy myös tapahtumissa, joista tunnetuin on vuosittain järjestettävä Munamarkkinat.

3.4 Keskustan kehittyminen ja historia

Laitilan keskusta on muodostunut Pyhän Mikaelin kirkon ympärille. Jo ennen kirkon rakentamista vuonna 1483 alueella oli ollut yhtäjaksoista asutusta yli tuhannen vuoden ajan. Vanhimmat merkit asutuksesta Laitilassa ovat jopa 5 000 vuoden takaa. Laitilasta on löydetty myös merkittäviä rautakautisia arkeologisia kohteita ja esinelöytöjä.

Keskuskatu on ikivanha kyläraitti, jonka varrelle rakennettiin talonpoikaistaloja. Ensimmäiset kauppaliikkeet sijoittuivat Kirkonmäelle, ja kirkko oli tuolloin merkittävä osa maisemaa. Kirkonkylän alkuperäinen päätieristeys sijaitsi kirkon lounaispuolella.

Vihtorinkatu muodostui 1920-luvulla oikotieksi Turkuun johtavalle tielle. Katu on saanut nimensä liikemies Vihtori Rantaperän mukaan. 1930-luvulla Vihtorinkadun ja Koulukadun väliselle alueelle rakennettiin runsaasti puisia omakotitaloja.

Kuva: Keskuskatu vuodelta 1966. (Poutvaara, M. Laitilan liikekeskustaa, oikealla elintarvikkeita, kankaita ja asusteita myynyt Hellen Sinervon kauppa. Museovirasto.)

Kuva: Ilmakuva keskustasta 1960-luvulta.

1950-luvulla valmistuivat valtatie 8 ja kantatie 43, jotka ohjasivat läpikulkuliikenteen kirkonkylän ulkopuolelle. Pian tämän jälkeen rakennettiin Kaukolantie, jonka varrelle nousi 1960-luvulla palveluita ja kerrostaloja.

1980-luvulla keskusta uudistui voimakkaan rakennusbuumin myötä, mikä muutti katukuvaa merkittävästi. Tuolloin valmistuivat muun muassa kaupungintalo, Laitilan Portti, linja-autoasema, entinen K-market Vihtori (nykyinen Laitilan Leipä) sekä Sahenkulma.

Kuva: Oikealla on ilmakuva vuodelta 1949 ja vasemmalla vuodelta 1999 (Paikkatietoikkuna). Ilmakuvista näkee keskustan kehitystä ja rakentamista esimerkiksi Kaukolantie sekä 1980-luvun rakennusbuumin tuomat uudet rakennukset.

Kuva: Vihtorinkatu

Vihreys:

Kesäisin kadut ovat vehreitä runsaan puuston ja istutusten ansiosta. Osa puista on hyvin kookkaita, ja ne muodostavat merkittävän osan katukuvaa. Erityisesti Keskuskatua sekä Vihtorinkadun linja-autoaseman läheistä osuutta reunustavat korkeat puut. Ne luovat varjoa katutilaan ja rakennusten julkisivuille sekä vahvistavat viihtyisyyttä.

Kuva: Kuvassa näkyy Keskuskatu Vihtorinkadun ja keskuskadun risteyksestä. Keskuskadulla teitä reunustavat puut ja istutukset.

Taide ja tila:

Laitilan keskustassa on useita seinämaalauksia rakennusten julkisivuissa. Esimerkiksi Salen seinällä ja autokatosten ulkoseinillä.

Katutila ja liikenne:

Laitila on pinta-alaltaan laaja kaupunki, minkä vuoksi henkilöauto on monille tärkeä liikkumisväline palveluiden saavuttamisessa. Keskustaan saavutaan usein autolla, mikä näkyy katukuvassa runsaina pysäköintialueina. Pysäköintipaikkoja sijaitsee katujen varsilla sekä avoimilla alueilla rakennusten yhteydessä.

Laajat pysäköintialueet tekevät kaupunkitilasta väljän ja katkaisevat paikoin rakennusjulkisivujen muodostaman yhtenäisen katutilan reunan. Toisaalta avoimet alueet avaavat näkymiä eri suuntiin, mikä lisää ympäristön vaihtelevuutta ja luo keskustaan avaran vaikutelman.

Vihtorinkadulla kulkee pyörätie, joka on aktiivisessa käytössä. Suunnittelualueella jalkakäytävät sijaitsevat sekä Vihtorinkadun että Keskuskadun molemmin puolin. Kesäisin katu ympäristöä täydentävät puiset penkit, jotka tarjoavat mahdollisuuksia oleskeluun ja kohtaamisiin.

Kuva: Kuvassa on Vihtorinkatu Kirkkotielle katsottuna. Kuvassa näkyy katujen varsilla olevat parkkipaikat ja avointa tilaa rakennusten välissä. Kuvassa näkyy myös Vihtorinkadun pyöräkaista ja kävelytie.

Maamerkit ja merkittävät kohteet:

Maamerkki on ympäristöstään erottuva kohde, joka helpottaa suunnistamista ja paikan hahmottamista. Suunnittelualueen merkittävimpiä maamerkkejä ovat kirkko ja kaupungintalo. Muita keskeisiä kohteita ovat Tiihosen kahvila, torialue sekä Vihtorinkadun ja Keskuskadun risteys.

Tiihosen kahvila on paikallisesti ja seudullisesti tunnettu kohde. Rakennuksella on pitkä historia leipomotoiminnassa, jota on harjoitettu siellä sen perustamisesta lähtien. Rakennus erottuu katukuvassa selkeästi, sillä sen edustalla ei ole näkymiä peittävää puustoa ja se sijoittuu aivan kävelytien varteen.

Torialue toimii tärkeänä kohtaamis- ja tapahtumapaikkana, joka kokoaa kaupunkilaisia yhteen. Vihtorinkadun ja Keskuskadun risteys on myös merkittävä kohta kilpailualueella, sillä se sijaitsee keskustan keskeisellä paikalla ja on yksi sen vilkkaimmista liikenteellisistä solmukohdista. Risteys sijaitsee ympäristöään korkeammalla, ja Vihtorinkatu laskeutuu siitä molempiin suuntiin. Korkeusasema mahdollistaa pitkät näkymät erityisesti Kaukolantien suuntaan, aina ympäröivään maalaismaisemaan saakka.

Kuva: Kuva on Vihtorinkadulta Kaukolantien suuntaan ja sinne päin avautuva maisema. Kuvassa näkyy Keskuskadun ja Vihtorinkadun risteys.

2.

Osoite: Keskuskatu 26

Käyttö: Liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1929

Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja ympäristöllisesti arvokas.

3.

Osoite: Keskuskatu 26 b

Käyttö: Liiketila
(lääkäriasema)

Rakennusvuosi: 1975

4.

Osoite: Keskuskatu 24

Käyttö: Liiketila (ravintola),
asuminen

Rakennusvuosi: 1989

5.

Osoite: Keskuskatu 24 a

Käyttö: Liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1930

6.

Osoite: Keskuskatu 15

Käyttö: Liiketila ennen,
tyhjiillään

Historiallisesti arvokas.

Rakennusvuosi: 1920

7.

Osoite: Keskuskatu 22

Käyttö: Liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1982

8. Tiihosen kahvila

Osoite: Keskuskatu 13

Käyttö: Tiihosen kahvila

Rakennusvuosi: 1880-luku

Historiallisesti,
rakennushistoriallisesti,
ympäristöllisesti ja
maakunnallisesti arvokas
rakennus.

Rakennus on rakennettu 1880-luvulla ja on alusta asti toiminut leipomona. Rakennus oli alun perin yksikerroksinen ja korotettiin ja laajennettiin todennäköisesti 1910-luvulla. Pihapiiriin kuuluu autotalli, joka on 1930 -luvulla rakennettu.

Viereinen rakennus Koulutie 2a on Historiallisesti arvokas ja on siirretty nykyiselle paikalleen noin vuonna 1890.

9. Osuuspankki

Osoite: Keskuskatu 20

Käyttö: Osuuspankin
toimitilat, yläkerta
tyhjillään (entinen
hotellitila)

Rakennusvuosi: 1970

10. Sale

Osoite: Keskuskatu 11

Käyttö: Sale, liiketila

11.

Osoite: Keskuskatu 11

Käyttö: Liiketilaa,
asuminen

Rakennushistoriallisesti ja
ympäristöllisesti arvokas.

Rakennusvuosi: 1952

12. Kukonkulma

Osoite: Vihtorinkatu 4

Käyttö: Kukonkulma,
silmälasiliike, liiketila

Rakennusvuosi: 1970

13. Laitilan leipä

Osoite: keskuskatu 16

Käyttö: Laitilan leipä,
kahvilatila ei käytössä

Rakennusvuosi: 1975

14. Laitilan Portti

Osoite: Vihtorinkatu 1

Käyttö: Liiketila

Rakennusvuosi: 1989

15.

Osoite: Vihtorinkatu 2

Käyttö: Liiketiloja

Rakennusvuosi: 1961

16. Linja-autoasema

Osoite: Vihtorinkatu 1

Käyttö: liiketiloja, entisen
matkahuollon tilat tyhjiillään

Rakennusvuosi: 1956

17. Työterveys

Osoite: Keskuskatu 9

Käyttö: Laitilan työterveys
toimitilat, liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1989

18.

Osoite: Vihtorinkatu 6

Käyttö: Asuminen, liiketila

19. Ostoskeskus

Osoite: Vihtorinkatu 7

Käyttö: liiketila

Rakennusvuosi: 1982

20. Elokvateatteri

Osoite: Vihtorinkatu 8a**Käyttö:** Liiketila, asuminen**Rakennusvuosi:** 1935

Elokuvia on alettu esittämään rakennuksessa vuodesta 1935. Elokuvien esittämisen perinne katkesi 1980-luvulla, mutta elpyi jälleen vuonna 1996. Rakennus on hiljattain myyty uudelle omistajalle ja siellä näytetään edelleen elokuvia. Keväällä siellä järjestettiin myös taidenäyttely.

21.

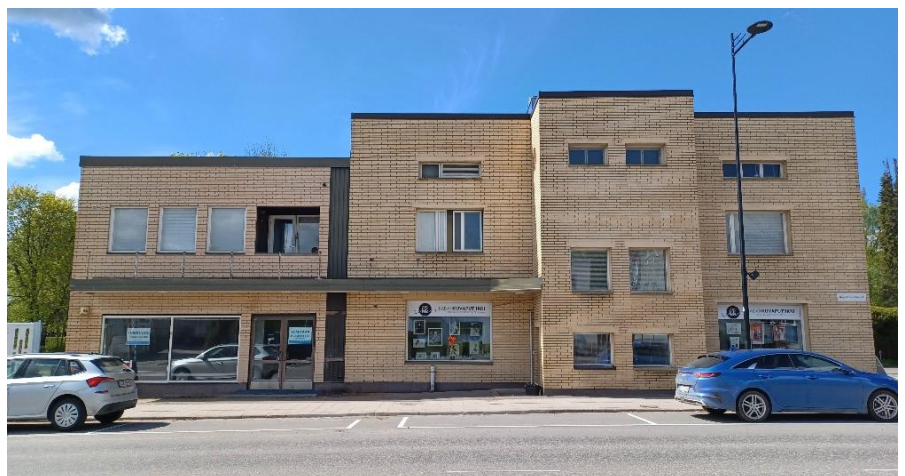
Osoite: Vihtorinkatu 8b**Käyttö:** Liiketila**Rakennusvuosi:** 1991

22.

Osoite: Vihtorinkatu 9a**Käyttö:** liiketila, asuminen**Rakennusvuosi:** 1936

Historiallisesti ja ympäristöllisesti arvokas.

Huom. Rakennuksen Vihtorinkatu 9a vierestä on hiljattain purettu Vihtorinkatu 9b ja siinä on tällä hetkellä tyhjää tilaa.

23.

Osoite: Vihtorinkatu 10

Käyttö: Liiketila

Rakennusvuosi: 1962

K-tavaratalo Rantapere avattiin rakennuksessa vuonna 1962.

24.

Osoite: Vihtorinkatu 11

Käyttö: Liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1975

25.

Osoite: Vihtorinkatu 12

Käyttö: Liiketila

Rakennusvuosi: 1930 -luku

Talo on ollut alun perin mansardikattoinen.

26.

Osoite: Vihtorinkatu 14

Käyttö: Liiketila, asuminen

Rakennusvuosi: 1982

5. Lähteet ja lisätiedot

Voit tutustua Laitilaan, alueeseen tai sen rakennuksiin seuraavissa lähteissä.

Sivustoja:

<https://www.laitila.fi/>

<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Kuvia Laitilasta löytää lähtöaineistosta sekä Laitilan kuvapankista:

<https://www.laitila.fi/kaupunki-ja-hallinto/medialle/kuvapankki/>

Vanhoja valokuvia voi löytää Finnasta : <https://finna.fi/>

Tieto alueen arvokkaista rakennuksista ja kulttuuriperinnöstä saat osoitteesta <https://raari.fi/fi>

Kirjallisuutta:

Vehmas, J., & Laitilan kulttuuriseura Walo. (2018). *Historialliset rakennustyyliä Laitilassa*. Laitilan Kulttuuriseura Walo ry.

Alifrosti, K., Vehmas, J., & Laitilan kaupunki. (2002). *Laitila 1900-luvulla*. Laitilan kaupunki.